

แนวทางการพัฒนาหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ความมั่นคงศึกษา)

โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรปี 2560

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก ดุษฎี สุทธิวุฒินฤเบศร์

หัวหน้ากองส่วนบัณฑิตศึกษา

โรงเรียนเสนาธิการทหารบก

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2564

เอกสารวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(ความมั่นคงศึกษา)
โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรปี 2560

โดย พันเอก ดุษฎี สุทธิวิวัฒน์เบสร์

อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอกหญิง กนิษฐา ฐิติวัฒนา

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2564 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ

พลตรี

(มหศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก

(สินสมุทร จันทรเนตร)

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิตยา สินเฮอร์)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

พันเอกหญิง

(กนิษฐา ฐิติวัฒนา)

กรรมการ

พันเอกหญิง

(นวลสมร จรวงษ์)

กรรมการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	พันเอก ดุชฎี สุทธิวิวัฒน์เบศวร์
เรื่อง	แนวทางการพัฒนาหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(ความมั่นคงศึกษา) โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรปี 2560
วันที่	กันยายน 2564 จำนวนคำ : 6,985 จำนวนหน้า : 22
คำสำคัญ	การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(ความมั่นคงศึกษา)
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกปัจจุบัน ส่งผลให้ภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติมีความหลากหลาย และรุนแรงเพิ่มขึ้น การจัดทำหลักสูตรด้านความมั่นคงนั้น จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงพัฒนาให้ก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆของโลก เพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์ เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสภาพการจัดการสอนหลักสูตร ศศ.ม.(ความมั่นคงศึกษา) ปัจจุบันตามรูปแบบ CIPP MODEL ทำให้ทราบว่าด้านต่างๆ คือ Context, Input, Process และ Product มีการดำเนินการอย่างไร รวมถึงนโยบายผู้บังคับบัญชา หรือหน่วยเหนือที่เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตร ศศ.ม.(ความมั่นคงศึกษา) ซึ่งทำให้ได้แนวทางการพัฒนาหลักสูตร ศศ.ม.ฯ สองแนวทางคือ 1.ปรับเนื้อหาในของวิชาที่ทำการเรียนการสอนให้มีความทันสมัย ครอบคลุมกับวิทยาการใหม่ๆ ซึ่งอาจารย์ผู้สอน จะทำการปรับปรุงเนื้อหาอยู่แล้ว และ 2. เพิ่มทางเลือกให้นักศึกษาโดยการเพิ่มกลุ่มย่อยในวิชาที่อยู่ในความสนใจในปัจจุบัน ซึ่งในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยต่างๆ มีการหันมาเปิดหลักสูตรปริญญาโทเกี่ยวกับความมั่นคงกันมากมาย แต่มุ่งเน้นไปทางด้านไซเบอร์ซีเคียวริตี้(cyber security) ทั้งนี้ รร.สธ.ทบ.สามารถเพิ่มกลุ่มย่อยกลุ่มไซเบอร์ซีเคียวริตี้ได้ โดยมีการเรียนการสอนในวิชาเลือกที่แยกตามกลุ่มย่อย ส่วนวิชาหลักก็จะศึกษาร่วมกันทั้งหมด ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการทำวิจัยเชิงปริมาณ โดยการทำแบบสอบถามถึงความต้องการของนักศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะทำให้สามารถปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรได้ตรงกับความต้องการของผู้ที่จะเข้ารับการศึกษา

ABSTRACT

AUTHOR : Colonel Dussadee Suttivutnarubest
TITLE : Curriculum Development Guidelines for Master of Art (Security Studies) Command and General Staff College, Year 2017.
DATE : September 2021 **WORD COUNT:** 6,985 **PAGES:** 22
KEY TERMS : Curriculum Development Guidelines for Master of Art (Security Studies)

CLASSIFICATION: Unclassified

The rapidly changing world today. As a result, the threats to national security are diverse. And more severe establishing a curriculum in the field of security. Therefore, it is necessary to improve and develop to keep pace with the changes of the world. To complete the course more suitable. The researcher therefore studied the state of curriculum management. MSc (Security Studies) currently, according to CIPP MODEL, shows how the aspects of Context, Input, Process and Product are performed. Including supervisor policy and the headquarter policy related to the course arrangement MA (Security Studies), which provides two approaches for the development of the curriculum. The first one is to adjust the content of the subjects taught to be up to date. Cover with new science in which the instructor will always updated the content. And secondly, add more options for students by adding subgroups to the subjects of current interest. At present time, various universities have been turning to focus on cyber security rather than security studies. Therefore Command and General Staff College could add a sub-group of cyber security groups, which will focus on teaching in elective subjects separated by subgroups. And as for the core subjects, they will all be studied together.

Suggestions for further research there should be a quantitative research done. By taking a questionnaire on the needs of the students to obtain information from stakeholders. This will enable the development of the curriculum to meet the needs of those who want to gain their knowledge in education.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากคณาจารย์ของวิทยาลัยการทัพบกทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลา แรงกายแรงใจ ให้ความรู้และประสบการณ์ที่ทรงคุณค่าอย่างสูง โดยเฉพาะ พันเอกหญิง กนิษฐา ฐิติวัฒนา อาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้ง ท่านผู้บังคับบัญชาทุกระดับ อาทิ พันเอก ชัชวรินทร์ ยิ้มแย้ม อาจารย์อำนวยการ ส่วนบัณฑิตศึกษา โรงเรียนเสนาธิการทหารบก และท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา สิ้นเฮาว์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่กรุณาให้แนวคิดที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคล รวมถึงตรวจสอบต้นฉบับอย่างละเอียด นอกเหนือจากข้อเสนอแนะทางวิชาการ อันเป็นประโยชน์ในการวิจัยแล้ว ยังได้รับกำลังใจและคำชี้แนะที่เป็นประโยชน์ยิ่ง ทำให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ สำเร็จลุล่วงตามความมุ่งหมายของทางราชการ เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณผู้อยู่เบื้องหลังทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจ ในการทำวิจัยฉบับนี้ให้สำเร็จสมบูรณ์ ได้สมตามความมุ่งหวัง ความดีอันเกิดจากผลงานการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นทุกท่านด้วยความเคารพรัก และหวังว่าวิจัยฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ ก่อให้เกิดผลดีต่อวิทยาลัยการทัพบก เหล่าทัพ และประเทศชาติสืบไป

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	2
วิธีการศึกษา	3
ประโยชน์ที่ได้รับ	4
บทที่ 2 บทวิเคราะห์	5
ความหมายของหลักสูตร	5
ทฤษฎีหลักสูตร	6
การวิเคราะห์ตามรูปแบบ CIPP MODEL	6
การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก	10
แนวทางการพัฒนาหลักสูตร	14
บทที่ 3 บทอภิปรายผล	16
วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1	16
วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2	17
เปรียบเทียบหลักสูตรปริญญาโทความมั่นคงมหาวิทยาลัยอื่นๆ.....	19
บทที่ 4 บทสรุป	21
สรุปผลการวิจัย	21
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	22
เอกสารอ้างอิง	23
ประวัติผู้วิจัย	24

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) มีผลทำให้เกิดความซับซ้อนและการเกี่ยวพันเชื่อมโยงไปทุกๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม รวมถึงความมั่นคงของชาติ ทำให้กองทัพมีความจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรของกองทัพให้มีความรู้เท่าทันกับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนไป

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ความมั่นคงศึกษา) โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ได้ถือกำเนิดมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2529 และได้มีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรมาโดยตลอด โดยแต่เดิมนั้นเป็นหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) และได้เปลี่ยนชื่อเป็น หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ความมั่นคงศึกษา) โดยมีผู้สำเร็จการศึกษามากมาย ซึ่งหลายๆ ท่านสามารถก้าวขึ้นเป็นผู้นำทางทหาร ทั้งนี้หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันได้รับการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรไปเมื่อปี พ.ศ.2560

การศึกษาระดับปริญญาโทด้านความมั่นคงนั้น ในประเทศไทยถือว่า หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ความมั่นคงศึกษา) นี้เป็นหลักสูตรเดียวของประเทศไทยด้านความมั่นคง และสามารถอนุมัติปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ความมั่นคงศึกษา) ได้โดยสภาการศึกษาวิชาทหารซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมโดยตำแหน่งเป็นประธานสภา นับว่าเป็นหลักสูตรหนึ่งที่มีความสำคัญ และได้สร้างนักคิดทางทหารด้านความมั่นคงมามากมาย โดยผู้ที่จบการศึกษาเหล่านี้สามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษา และทำวิทยานิพนธ์ไปพัฒนากองทัพให้ทัดเทียมนานาประเทศ

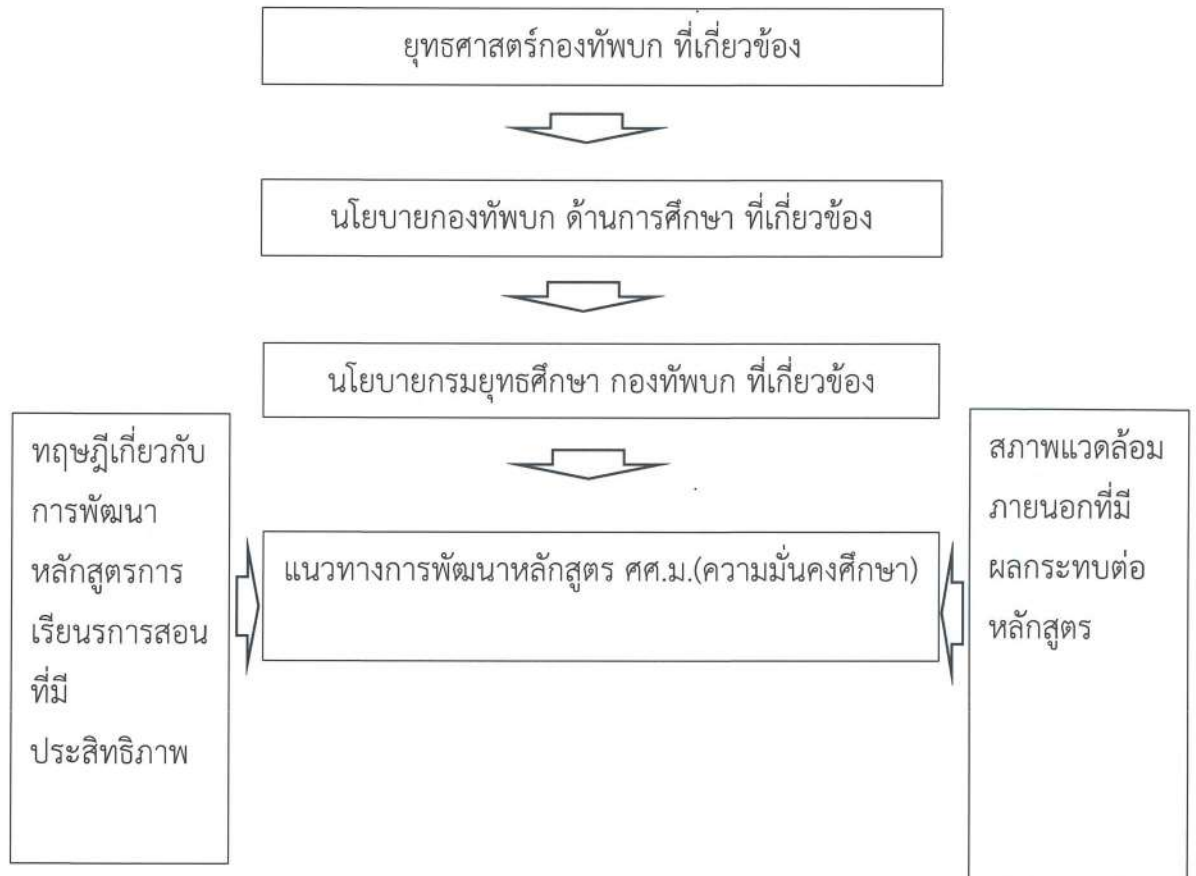
การจัดทำหลักสูตรด้านความมั่นคงนั้น จะสำเร็จลุล่วงไปไม่ได้หากไม่มีโครงสร้างหลักสูตรที่มีมาตรฐานและมีคุณภาพที่ดี หลักสูตรที่จัดทำขึ้นมาหวังเวลาหนึ่งย่อมมีความเหมาะสมกับห้วงเวลานั้นๆ และเมื่อเวลาผ่านไป สถานการณ์โลกเปลี่ยนไป หลักสูตรฯ ก็มีความจำเป็นต้องปรับปรุงพัฒนาให้ก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของโลก การประเมินหลักสูตรนั้นเป็นสิ่งที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

ข้อดี ข้อเสีย จุดอ่อน จุดแข็ง ของหลักสูตร ซึ่งจะทำให้เราสามารถปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ให้มีความสมบูรณ์ เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการจัดการสอน หลักสูตร ศศ.ม.(ความมั่นคงศึกษา) ปัจจุบันเป็นอย่างไร มีนโยบายใดที่เกี่ยวข้องกับการจัด หลักสูตร ศศ.ม.(ความมั่นคงศึกษา) รวมถึงแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ศศ.ม.๑

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร ศศ.ม.(ความมั่นคงศึกษา) โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรปี 2560
2. เพื่อศึกษานโยบายด้านการศึกษากองทัพบกและกรมยุทธศึกษาทหารบก ทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อหลักสูตร ศศ.ม.(ความมั่นคงศึกษา) โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรปี 2560
3. เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาหลักสูตร ศศ.ม.(ความมั่นคงศึกษา) โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรปี 2560

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. แนวทางที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ตามแนวทางที่วิทยาลัยการทัพบกกำหนด โดยเน้นการวิเคราะห์การศึกษาเอกสาร (Documentary Study) การทบทวนแนวความคิด ทฤษฎี ระเบียบ คำสั่งที่เกี่ยวข้องของกองทัพ, กระทรวงกลาโหม และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการเก็บข้อมูลจากข้อมูลทุติยภูมิ โดยรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องด้านหลักสูตร, ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาประสิทธิภาพ และคำสั่ง, กฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษาของกองทัพและกระทรวงกลาโหม รวมถึงวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จาก ห้องสมุดและแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ได้แก่ เอกสารทางราชการ บทความทางวิชาการ และการ สืบค้นทางอินเทอร์เน็ต ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth interview)กับผู้บริหารระดับสูงขององค์กรเช่น ผู้บัญชาการโรงเรียนเสนาธิการทหารบก, อาจารย์อำนวยการ ส่วนบัณฑิตศึกษา โรงเรียนเสนาธิการทหารบก เป็นต้น
3. การวิเคราะห์ข้อมูล มีประเด็นหลักในการวิเคราะห์ ได้แก่การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา โดยวิเคราะห์ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม โดยเฉพาะสภาวะแวดล้อมที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา ศศ.ม. (ความมั่นคงศึกษา) การวิเคราะห์การจัดหลักสูตรใหม่ที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงศักยภาพและขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหาจากทรัพยากรที่มีอยู่ ตลอดจนข้อจำกัดหรือจุดอ่อนของวิธีการแก้ไขปัญหานี้ในอดีตที่ผ่านมา รวมทั้งพิจารณาข้อมูลสำคัญอื่น ๆ อย่างรอบด้าน เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของหลักสูตร

ขั้นตอนการดำเนินงาน

กิจกรรม	ธ.ค. 63	ม.ค. 64	ก.พ. 64	มี.ค. 64	เม.ย. 64	พ.ค. 64
1. เสนอโครงการวิจัย	↔					
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล		←→				
3. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล			←→			
4. การสรุปผลการวิจัย					↔	
5. เตรียมการและแถลงผลการวิจัย						↔
6. จัดทำรายงานและรูปเล่มการวิจัย						↔

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสภาพการของหลักสูตร ศศ.ม.(ความมั่นคงศึกษา) โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรปี 2560
2. ทำให้ทราบถึงนโยบายด้านการศึกษากองทัพบกและกรมยุทธศึกษาทหารบก ทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อหลักสูตร ศศ.ม.(ความมั่นคงศึกษา) โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรปี 2560
3. ได้แนวทางในการพัฒนาหลักสูตร ศศ.ม.(ความมั่นคงศึกษา) โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตร ปี 2560

บทที่ 2

บทวิเคราะห์

หลักสูตรปริญญาโทด้านความมั่นคงที่ดำเนินการโดยหน่วยทหารในประเทศไทยนั้นมิใช่มีไม่มาก โรงเรียนเสนาธิการทหารบกได้เปิดหลักสูตรปริญญาโท (ความมั่นคงศึกษา) มาตั้งแต่ปี 2529 โดยเมื่อแรกเริ่มนั้นเป็นหลักสูตรปริญญาโท (การทหาร) ทั้งนี้ผู้เข้ารับการศึกษาล้วนใหญ่จะเป็นข้าราชการทหาร เนื่องจากกฎระเบียบที่กำหนดคุณสมบัติไว้ ทั้งนี้ หลักสูตรได้มีการปรับปรุงมาโดยตลอด เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก ซึ่งในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรนั้นจะมีรายละเอียดที่ต้องดำเนินการปรับปรุงพัฒนาค่อนข้างเยอะ ในบทนี้จะได้กล่าวถึงหัวข้อต่างๆ ที่ต้องนำมาพิจารณาวิเคราะห์ รวมถึงการวิเคราะห์สิ่งที่ควรดำเนินการพัฒนาต่อไป

ประเด็นที่ 1 ปัจจัยภายในของหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร หลักสูตร คือ แผนการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วยเป้าหมายของการเรียนรู้ และจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจง เป้าหมาย และจุดประสงค์เหล่านี้จะเป็นเครื่องชี้แนวในการเลือกและจัดเนื้อหา และจะบอกถึงวิธีการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลด้วย (Taba. 1962 : 10) นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ทำการรวบรวมและให้ความหมายของหลักสูตรที่มีผู้กล่าวถึงและใช้กันมากคือ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ ซึ่งให้ความหมายโดยแบ่งหัวข้อย่อยออกเป็น 5 หัวข้อ คือ (ใช้ตัวย่อว่า “SOPEA” ซึ่งมาจากความหมายของหลักสูตรแต่ละลักษณะในภาษาอังกฤษ เพื่อง่ายต่อการจดจำ)

- 1) S ย่อมาจาก Curriculum as Subject Matter หมายถึง หลักสูตร คือ รายวิชา หรือเนื้อหา วิชาที่เรียน
- 2) O ย่อมาจาก Curriculum as Objectives หมายถึง หลักสูตร คือ จุดหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ
- 3) P ย่อมาจาก Curriculum as Plans หมายถึง หลักสูตร คือ แผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ที่คาดหวังแก่นักเรียน

4) E ย่อมาจาก Curriculum as Learners' Experiences หมายถึง หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งปวงของผู้เรียนที่จัดโดยโรงเรียน

5) A ย่อมาจาก Curriculum as Educational Activities หมายถึง หลักสูตร คือ กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 4))

ทฤษฎีหลักสูตร หมายถึง ข้อความที่อธิบายความหมายของหลักสูตร โดยแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่ชี้แนะแนวทางการพัฒนา การใช้ และการประเมินผลหลักสูตร ทฤษฎีหลักสูตรจะช่วยให้การบริหารงานเกี่ยวกับหลักสูตรมีคุณค่า มีหลักเกณฑ์ มีหลักการมากขึ้นและเป็นระบบ ได้สร้างทฤษฎีหลักสูตรขึ้น 4 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีแม่บท เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงหลักการ กฎเกณฑ์ทั่วไป ตลอดจนโครงสร้างหลักสูตร

2. ทฤษฎีเนื้อหา เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับเนื้อหา และกล่าวถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ

3. ทฤษฎีจุดประสงค์ เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงจุดประสงค์ หรือความมุ่งหมายของหลักสูตร และกล่าวถึงที่มาของวัตถุประสงค์

4. ทฤษฎีดำเนินการ เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงการดำเนินการหรือการกระทำเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

(โกสินทร์ รังสียาพันธ์ (2526 : 35))

วิเคราะห์ เมื่อเวลาเปลี่ยนไป ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาที่เปลี่ยนไป รวมถึงความรู้ต่างๆ ที่มนุษย์เรียนรู้ รวมถึง หลักสูตรปริญญาโทความมั่นคงศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ซึ่งประกอบไปด้วย โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร ปรัชญาหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร นโยบายผู้บังคับบัญชา อาจารย์ที่มาบรรยายให้กับนักศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ (สื่อการเรียนการสอน, เอกสารประกอบการเรียนการสอน) กระบวนการเรียนการสอน, กิจกรรมประกอบหลักสูตร, การบริหารหลักสูตร, การวัดและประเมินผล และความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาซึ่งสามารถนำไปใช้ในงานอาชีพต่อไป

ทั้งนี้การปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก สังคม วัฒนธรรมที่เปลี่ยนไป และยังเป็นกรปฏิบัติตามระเบียบที่ให้มีการปรับปรุงหลักสูตรทุกๆ 3 ถึง 5 ปี เพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัย เหมาะสมกับวิทยาการใหม่ๆ เทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งถ้าไม่มีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัยตามกระแสโลกที่เปลี่ยนไป ก็จะทำให้เนื้อหาวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนมีความล้าหลัง ไม่เป็นที่สนใจของนักศึกษา โดยสามารถประเมินโดยใช้ CIPP Model ซึ่งเป็นการประเมินที่เป็นระบบที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และสอดคล้องกันระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญ 4 ด้าน ดังนี้

1 ด้านบริบท (Context: C) คือ การประเมินแนวคิดและปรัชญาในการจัดการศึกษา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาวิชาของหลักสูตร จำนวนหน่วยกิต ความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และผู้เรียนสามารถนำไปใช้ต่อวิชาชีพได้

- แนวคิดและปรัชญาในการจัดการศึกษา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีความเหมาะสมและครอบคลุมการจัดการศึกษาทั้งหมดของหลักสูตรฯ โครงสร้างของหลักสูตร แผน ก(2) ประกอบด้วยหมวดวิชาพื้นฐาน 9 หน่วยกิต หมวดวิชาบังคับ 12 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือก 6 หน่วยกิต วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ 12 หน่วยกิต ซึ่งจำนวนหน่วยกิตนั้นมีความเหมาะสมแล้ว สำหรับเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาพื้นฐาน จะประกอบไปด้วยวิชาระเบียบวิธีวิจัย, ความมั่นคงศึกษา, สัมมนาปัญหาความมั่นคง จำนวนสามวิชา วิชาละสามหน่วยกิต ในหมวดวิชาบังคับ จะประกอบไปด้วยวิชาความมั่นคงและยุทธศาสตร์, เสนาธิการกิจ, ผู้นำและการบริหารเพื่อความมั่นคง, การปฏิบัติการพิเศษ (สำหรับบุคคลทั่วไปจะเป็นวิชาภัยคุกคามรูปแบบใหม่กับความมั่นคงของชาติ, การก่อการร้ายกับปัญหาความมั่นคงของโลก, ความร่วมมือด้านความมั่นคงในกลุ่มประเทศอาเซียนและเอเชีย-แปซิฟิก, การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือการสงคราม ซึ่งในรายวิชานั้น อาจารย์ผู้สอนได้มีการอัปเดตข้อมูลในการสอนโดยตลอด ทำให้มีความทันสมัย ในหมวดวิชาเลือก จะประกอบไปด้วยวิชาต่างๆ ซึ่งจะจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาเรียน 2 วิชา (จากวิชาเลือกทั้งหมดจำนวน 35 วิชา) โดยสามารถเลือกวิชาเลือกให้เหมาะสมกับยุคสมัยได้ ทำให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และผู้เรียนสามารถนำไปใช้ต่อวิชาชีพได้

2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input: I) คือ การประเมินปัจจัยต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตร เพื่อนำมาพิจารณาถึงความเหมาะสม และการมีทรัพยากรที่เพียงพอ ได้แก่ อาจารย์ นักศึกษา ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนการสอน เช่น อาหาร สถานที่ ห้องเรียน ห้องสมุด ตำราเรียน สื่อการเรียนการสอน เจ้าหน้าที่ งบประมาณ

- อาจารย์ที่มาบรรยายนั้น จะเชิญผู้ที่มีคุณวุฒิ มีชื่อเสียง มีความรู้ด้านนั้นๆ อย่างลึกซึ้ง รวมทั้งมีประสบการณ์ในการสอน มีเทคนิคการบรรยายที่เหมาะสม ส่วนนักเรียนนั้น จะมีการสอบคัดเลือก ทำให้ได้นักศึกษาที่มีความรู้พื้นฐานที่เพียงพอต่อการศึกษาในหลักสูตร สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น เช่น ห้องสมุด มีหนังสือจำนวนมาก และมีงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือใหม่ๆ ทุกปี ทำให้นักศึกษาสามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้นอกเหนือจากการศึกษาในชั้นเรียน รวมถึงมีระบบการสืบค้นที่ทันสมัย สำหรับเอกสารประกอบการเรียนการสอน ได้มีการแจกจ่ายให้นักศึกษาอย่างเพียงพอ และในบางครั้งเพื่อเป็นการปฏิบัติตามนโยบายลดภาระตาช จะมีการส่งไฟล์ให้นักศึกษาไปศึกษาก่อนล่วงหน้า และในชั้นเรียนสามารถเปิดดูจากโน้ตบุ๊กได้ สำหรับขนาดของห้องเรียนมีความเหมาะสม ไม่นั่นจนเกินไป และสื่อการสอนที่มีความทันสมัยทำให้นักศึกษาได้รับการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

3 ด้านกระบวนการ (Process: P) คือ การประเมินกระบวนการ การนำหลักสูตรไปใช้ และการหาข้อบกพร่องของกระบวนการเพื่อแก้ไขและพัฒนางานต่างๆ ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การสัมมนาหลักสูตร การบริการทางวิชาการ วิธีการสอน งานทางด้านทะเบียนนักศึกษา เกณฑ์การให้คะแนน การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

- ด้านกระบวนการ มีการกำหนดตารางเรียนล่วงหน้าอย่างชัดเจน ทำให้นักศึกษาสามารถจัดตารางเวลาของตนเองได้ รวมทั้งการจัดลำดับวิชาที่สอนในแต่ละครั้ง ทำให้มีความต่อเนื่องของการเรียนการสอนทำให้นักศึกษามีความเข้าใจในเนื้อหาวิชา และยังมีกิจกรรมสำหรับนักศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ทำให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้วิชาที่ได้ศึกษามาในห้องเรียนได้ อีกทั้งยังมีการจัดการศึกษาดู

งานเพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง ส่วนการวัดและประเมินผลนั้นมีการวัดและประเมินผลอย่างไร้ประไร

4 ด้านผลผลิต (Product: P) คือ การประเมินคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาในด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ว่าผลผลิตที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ได้แก่ คุณลักษณะทั่วไป คุณสมบัติเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ ความสามารถเฉพาะวิชาชีพ เจตคติต่อหลักสูตร การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีคุณธรรม ความรับผิดชอบ และการนำองค์ความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน

- ด้านผลผลิต ทำให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษามีความรอบรู้ในสายงานตนเอง รวมถึงการบริหารงานเพิ่มมากขึ้น มีความรอบรู้ในด้านความมั่นคงของชาติ สามารถรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ สามารถใช้ความคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ(critical thinking) มีความสามารถในการสังเคราะห์ข้อมูล สามารถให้ข้อเสนอแนะที่ผ่านการวิเคราะห์ มีเจตคติที่ดีต่องานที่ทำ มุ่งมั่นต่องานที่รับผิดชอบ กระตือรือร้นในการทำงาน กล้าเสนอความเห็นอย่างตรงไปตรงมา มีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ มีความกล้าหาญ เสียสละในการทำงานเพื่อส่วนรวม มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจที่กองทัพมอบหมาย มีทักษะและสามารถแก้ปัญหาในการทำงานอย่างเป็นระบบ มีทักษะในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองจากสิ่งที่ได้ศึกษาในระดับปริญญาโทสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม ถูกต้อง

และเมื่อวิเคราะห์ด้วย SWOT จะเห็นได้ว่าหลักสูตรปริญญาโท(ความมั่นคงศึกษา) หลักสูตร ปี 2560 มีจุดแข็ง,จุดอ่อน,โอกาส และอุปสรรค ดังนี้

Strength จุดแข็งของหลักสูตร มีค่าใช้จ่ายที่ถูกทำให้เป็นการเปิดโอกาสให้กับข้าราชการซึ่งมีรายได้น้อยให้สามารถเพิ่มพูนความรู้ในระดับสูงขึ้น (สำหรับข้าราชการทหารที่มีคุณสมบัติครบ), อาจารย์ที่มาถ่ายทอดความรู้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ ทำให้นักศึกษามีความเลื่อมใสศรัทธาและพยายามเก็บเกี่ยวความรู้ที่อาจารย์สอน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่สนับสนุนการเรียนการสอนมีครบถ้วนและเหมาะสม (อาคารเรียน ห้องสมุด อาหาร สถานที่ ห้องเรียน ตำราเรียน สื่อการเรียนการสอน

เจ้าหน้าที่) ทำให้นักศึกษาสามารถใช้สิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ในการศึกษา ค้นคว้าได้เป็นอย่างดี

Weakness จุดอ่อนของหลักสูตร ความมีชื่อเสียงของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ความมั่นคงศึกษา) ของโรงเรียนเสนาธิการทหารบก นั้นไม่ค่อยเป็นที่รู้จัก เมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยชั้นนำของรัฐบาล ทำให้บางท่านไม่ค่อยให้ความสนใจ และมองว่าถ้าได้คุณวุฒิปริญญาโทจากหลักสูตรนี้ไป ก็ไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับจากสังคมภายนอก แต่ถ้าหากเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงเช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์ ฯลฯ ก็ จะได้รับการยอมรับมากกว่า

Opportunity โอกาส ได้มีการทำ MOU กับมหาวิทยาลัยต่างๆ ทำให้เพิ่มโอกาสของหลักสูตรทางการศึกษาโดยมีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ที่ทันสมัยระหว่างสถาบัน

Threat อุปสรรค ด้วยข้อจำกัดของทางราชการอาจทำให้เป็นอุปสรรคในการพัฒนาปรับปรุง ยกตัวอย่างเช่นการบริหารงบประมาณ หรือทางเดินหนังสือราชการที่ต้องใช้เวลาในการอนุมัติเรื่องต่างๆ เมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ อาจใช้เวลาน้อยกว่า

ประเด็นที่ 2 ปัจจัยภายนอก

สถานการณ์โลกในปัจจุบันส่งผลกับหลักสูตร ทำให้ต้องมีการปรับตามบริบทโลก เช่น มีภัยคุกคามใหม่ๆ เช่นโรค COVID-19 ที่ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจทั่วโลก เนื่องจากแต่ละประเทศต้องปิดประเทศเพื่อป้องกันโรค COVID-19 ทำให้ภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั่วโลกเสียหายเป็นมูลค่าสูง ทำให้มีคนตกงานเป็นจำนวนมาก

วิเคราะห์สถานการณ์โลกด้วย PMESII

Politic การเมือง การมีบทบาทนำกระแสการเมืองโลกอาจจะเปลี่ยนจากสหรัฐฯ (US-Centric Globalization) เป็นจีน (China-Centric Globalization) กล่าวคือ สหรัฐฯ อาจจะไม่ถูกมองว่าเป็นผู้นำโลกเสรีจากแนวทางในการรับมือโรคระบาด แต่จะถูกมองว่ารัฐบาลสหรัฐฯ มองแค่ผลประโยชน์ของประเทศตนเป็นหลัก ยกตัวอย่างประเด็นวิพากษ์วิจารณ์กรณีที่นายโดนัลด์ ทรัมป์ พยายามติดต่อขอซื้อลิขสิทธิ์วัคซีน ป้องกันโรคจากบริษัทสัญชาติเยอรมัน CureVac เพื่อให้เป็นสิทธิขาดของสหรัฐฯ แต่เพียงฝ่ายเดียว

สวนทางกับจีนที่แม้รัฐบาลจีนจะดำเนินมาตรการผิดพลาดในระยะแรกของการระบาด ทั้งการปกปิดความรุนแรงและการแพร่กระจายของไวรัส แต่ในระยะหลังรัฐบาลจีนได้ปรับมาตรการรับมือ ได้อย่างรวดเร็วและทันท่วงที อาทิ การกักตัวเองของผู้ติดเชื้อและผู้เสี่ยงติดเชื้อ การระงับการเดินทาง การปิดเมือง ซึ่งมาตรการดังกล่าวได้รับการยกย่องว่าเป็นมาตรการที่เหมาะสมในการรับมือ COVID-19 นอกจากนี้ จีนยังแสดงบทบาทนำในการช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ ในการรับมือ COVID-19 อาทิ การส่งออกหน้ากากอนามัย หน้ากากที่ใช้ในทาง การแพทย์ หน้ากากกันฝุ่น ยาและเวชภัณฑ์ต่าง ๆ รวมถึงการส่งทีมแพทย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญไปยังประเทศ ต่าง ๆ ท่าทีของจีนสะท้อนให้เห็นว่า จีนพยายามสร้างบทบาทนำในการปฏิรูประเบียบโลกใหม่ด้วยการจัดสรรสินค้าและบริการสาธารณะระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการก้าวสู่การเป็นมหาอำนาจนำ (Hegemony) ของโลก

Military การทหาร ภัยคุกคามจากการระบาดของโรค Covid-19 จะทำให้ภัยคุกคามอื่น ๆ มีความสำคัญลดน้อยลง และอาจจะส่งผลกระทบต่อภัยคุกคามอื่น ๆ อาทิ การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ และภัยคุกคามทางไซเบอร์ อาศัยช่วงเวลาที่ไทยให้ความสำคัญกับปัญหาโรคระบาดเป็นหลัก เข้ามาสร้างความเสียหายต่อความมั่นคงและผลประโยชน์ของไทยได้ ซึ่งไทยจำเป็นต้องมีความพร้อมรับมือกับภัยคุกคามอื่น ๆ ตลอดเวลา

Economics เศรษฐกิจ มีแนวโน้มที่จะเกิดการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ (Economic Slowdown) หรือเศรษฐกิจถดถอย (Economic Recession)

กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ระบุว่า เศรษฐกิจโลกได้เข้าสู่ภาวะถดถอย ซึ่งเป็นผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 และมีแนวโน้มว่า อาจส่งผลกระทบมากกว่าช่วงวิกฤตการเงินปี 2551 อย่างไรก็ดี เศรษฐกิจโลกอาจฟื้นตัวขึ้นในปี 2564 หากประเทศต่าง ๆ ประสบความสำเร็จในการสกัดกั้นการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสและป้องกันไม่ให้ปัญหาสภาพคล่องส่งผลให้เกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอย

ด้านเลขาธิการองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ระบุว่า ประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่หลายประเทศกำลังเข้าสู่ภาวะเศรษฐกิจถดถอยอย่างน้อย 2 ไตรมาส ต่อเนื่อง คาดการณ์ว่าการแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 อาจฉุดอัตราการเติบโตของเศรษฐกิจโลกลง ครึ่งหนึ่ง อยู่ที่ร้อยละ 1.5

รายงานการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา ระบุว่า การแพร่ระบาดของ COVID-19 จะส่งผลให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ทั่วโลกหดตัวลงราวร้อยละ 30 – 40 และกระทบต่อห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chains)

นักเศรษฐศาสตร์คาดการณ์ว่า COVID-19 จะสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจโลก สูงกว่ากรณีของโรคซาร์ส โดยในครั้งนี้อาจสูญเสียมูลค่ามากถึง 4 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.1 ของ GDP โลก เนื่องจากเศรษฐกิจจีนมีขนาดใหญ่กว่าเดิมช่วงโรคซาร์ส เชื่อมโยงทั้งการค้า การลงทุน และการขนส่ง ส่วนแบ่งทางเศรษฐกิจจีนคิดเป็นร้อยละ 16 ของ GDP โลก (คิดเป็น 1 ใน 3 ของเศรษฐกิจโลก) เพิ่มสูงขึ้นจากสมัยโรคซาร์สอยู่ที่ร้อยละ 4

Social สังคม โรคโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบต่อมิติทางสังคมและผู้คนอย่างกว้างขวาง ในหลายประเทศพบว่าผู้มีรายได้น้อยมักมีแนวโน้มที่จะติดเชื้อไวรัสโควิดและเสียชีวิตจากโรคนี้ เพราะครอบครัวผู้ยากจนมีแนวโน้มที่จะอาศัยอยู่ในบ้านพักหรืออาคารที่แออัดและทำงานในรูปแบบงานที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ นอกจากนี้ คนที่มีรายได้น้อยในหลายประเทศ อาจไม่สามารถเข้าถึงบริการสุขภาพได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากไม่มีประกันสุขภาพ อีกทั้งผู้มีรายได้น้อยในภาคบริการมีความเสี่ยงที่จะตกงานจากสถานการณ์ปิดเมืองและการเว้นระยะทางสังคม สำหรับผลกระทบของวิกฤติโควิดต่อสังคมไทยอันเป็นผลมาจากประเด็นด้านเศรษฐกิจ เช่น การหยุดดำเนินกิจการของภาคธุรกิจชั่วคราว การเลิกจ้างงาน การเปลี่ยนสถานะการจ้างงานหรือลดเงินเดือน การปิดพื้นที่ค้าขายชั่วคราว ส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนเปราะบาง ผู้รายได้น้อยและขาดความคุ้มครองทางสังคม โดยเราอาจแบ่งกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบเพื่อให้เข้าใจได้อย่างชัดเจนขึ้นเป็นอย่างน้อย 8 กลุ่ม ได้แก่

- 1.กลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่จำเป็นต้องประกอบอาชีพต่อไปภายใต้ความเสี่ยงในสถานการณ์โรคระบาด เช่น ผู้ขับซักรถจักรยานยนต์ส่งอาหารและส่งคน กลุ่มคนที่ขาดความพร้อมในการปฏิบัติตามมาตรการการกักตัวอยู่บ้านและรักษาระยะห่าง เช่น คนในชุมชนแออัด
- 2.กลุ่มแรงงานนอกระบบ อาทิ ผู้ค้ารายย่อย แรงงานรับจ้างทั่วไป แรงงานรับงานมาทำที่บ้าน แรงงานในภาคบริการ แรงงานรับจ้างภาคเกษตร ซึ่งพึ่งพารายได้รายวัน และขาดความคุ้มครองทางสังคม เช่น การประกันสังคม รวมถึงแรงงานรับจ้างอิสระ (freelancers)

ที่รายได้ไม่แน่นอนและไม่ได้อยู่ในสถานะลูกจ้างที่ได้รับความคุ้มครองทางสังคมตามกฎหมาย

3. กลุ่มแรงงานในระบบที่ไม่มีความมั่นคงเช่น ลูกจ้างรายวันที่ประกอบอาชีพซึ่งไม่ต้องใช้ทักษะสูง แรงงานโรงงานที่ถูกเลิกจ้างโดยเฉพาะแรงงานอายุมากซึ่งทำงานมานานโดยไม่มี การพัฒนาทักษะใหม่ (re-skilled) เนื่องจากนายจ้างต้องปิดกิจการชั่วคราว และบางกรณี นายจ้างหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น กฎหมายคุ้มครองแรงงาน และกฎหมาย ประกันสังคม

4. กลุ่มเด็กและเยาวชนโดยองค์การยูนิเซฟ ออกผลสำรวจเมื่อเดือนเม.ย.พบว่า เยาวชนกว่า 8 ใน 10 คน มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาการเงินของครอบครัวเนื่องจากพ่อแม่ ผู้ปกครองไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ อันเป็นผลมาจากการปิดตัวของธุรกิจตลอดจนการ ถูกเลิกจ้าง นอกจากนี้ เด็กยังเผชิญกับปัญหาการเข้าถึงเทคโนโลยีหรือเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต การไม่ได้รับอาหารที่มีโภชนาการเพียงพอจากที่เคยได้รับจากโครงการอาหารหรือนมจาก โรงเรียน หรือการศึกษาระดับอนุบาลและเด็กเล็กที่ไม่สามารถทดแทนได้ด้วยการศึกษา ออนไลน์

5. กลุ่มชุมชนเกษตรกรรายย่อยในพื้นที่ห่างไกลและพื้นที่สูงซึ่งพึ่งพารายได้จากผลผลิตทางการเกษตรตามฤดูกาลที่ต้องมีผู้มารับซื้อ

6. กลุ่มคนไร้บ้านที่ขาดการคุ้มครองทางสังคมขาดการป้องกันด้านสุขภาพ และขาดรายได้ จากการรับจ้างเบ็ดเตล็ด

7. กลุ่มผู้หญิงที่อาจตกงานและถูกหลอกลวงให้ไปทำงานซึ่งอาจมีกรณีการล่วงละเมิดทาง เพศเกิดขึ้น

8. กลุ่มแรงงานข้ามชาติที่ถูกเลิกจ้างเช่น ก่อสร้างและบริการ ประสบปัญหาขาดรายได้ในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน เช่น อาหาร ค่าเช่าห้อง ค่าเลี้ยงลูก และยังไม่สามารถเดินทาง กลับประเทศต้นทางได้

นอกจากผลกระทบทางสังคมด้านรายได้หรือวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป สถานการณ์โควิดยัง ส่งผลกระทบต่อเนื่องกับสุขภาวะทางจิตใจและอารมณ์ (mental and emotional wellbeing) ความกลัว ความเครียด ความวิตกกังวล (anxiety) ความรู้สึกโดดเดี่ยวขาดที่ พึ่ง (isolated) ความรู้สึกสิ้นหวัง (desperate) จากการคาดการณ์อนาคตไม่ได้อีกด้วย

วิกฤตการณ์โควิดยังอาจจะทำให้ความเหลื่อมล้ำทางสังคมเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากแทบทุกภาค เศรษฐกิจเกิดการว่างงานเฉียบพลันและเกิดขึ้นในวงกว้าง รวมทั้งภาคเศรษฐกิจนอกระบบ และภาคเศรษฐกิจในชนบทหดตัวจากภัยแล้ง จึงอาจไม่มีความสามารถเพียงพอในการ รองรับปัญหาของคนตกงานจำนวนมาก ประกอบกับการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจที่ยังไม่อาจ คาดการณ์ได้ว่าจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การระบาดใหญ่ของไวรัสโควิดยังตามมาด้วยความ กังวลว่าอาจมีการฆ่าตัวตายที่รุนแรงขึ้นเนื่องจากความโดดเดี่ยวทางสังคมจากมาตรการกัก ตัว ความกลัว การว่างงานและปัจจัยทางการเงิน รวมถึงปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

Infrastructure โครงสร้างพื้นฐาน จากวิกฤติโควิด-19 ส่งผลให้โครงการใหญ่ๆ ชะลอตัว เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว รวมถึงการ shut down เมืองต่างๆ ทำให้แรงงานไม่ สามารถเดินทางข้ามจังหวัดได้ หรือข้ามจังหวัดได้ต้องถูกกักตัวเพื่อดูอาการ

Information ข้อมูลข่าวสาร มีการกระจายข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วในเรื่องการให้ข้อมูล โควิด-19 แต่ก็มีการใช้การบิดเบือนข้อมูลข่าวสาร (information operation) จากฝ่ายตรง ข้ามที่ต้องการบ่อนทำลาย หรือสร้างความแตกแยกทางสังคม

ซึ่งสถานการณ์โลกที่กล่าวมานั้นส่งผลทำให้ในปัจจุบันความรู้ด้านความมั่นคงได้มี วิวัฒนาการ มีองค์ความรู้ใหม่ๆ เช่น hybrid warfare, cyber warfare, information operation เป็นต้น ทำให้หลักสูตรมีความจำเป็นที่ต้องปรับเปลี่ยนเนื้อหาวิชาตาม สถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไป

ประเด็นที่ 3 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสามารถแบ่งออกเป็นสองแนวทาง

1. ปรับเนื้อหาวิชาโดยคงวิชาเดิมไว้แต่ปรับปรุงเพิ่มเติมเนื้อหาให้มีความทันสมัยเข้ากับ สถานการณ์โลกปัจจุบันซึ่งจะทำให้สามารถดำเนินการได้เลย ซึ่งโดยปกติอาจารย์ผู้สอนจะ ทำการเพิ่มเติม หรือปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่แล้ว เช่น

วิชา บศ.6002 ความมั่นคงศึกษา (Security Studies) โดยเนื้อหาวิชาจะครอบคลุม การศึกษาและวิเคราะห์ ทฤษฎี รูปแบบ และวิวัฒนาการของแนวความคิด ความมั่นคง ตั้งแต่รูปแบบดั้งเดิมจนถึงรูปแบบใหม่ โดยเน้นแนวความคิดความมั่นคงสมบูรณ์แบบ (Comprehensive Security) เนื้อหาวิชาพิจารณาถึง ขอบข่ายแนวความคิด และ

กระบวนการสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นในประเทศและภูมิภาค มิติต่างๆ เกี่ยวกับความมั่นคง ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม พลังงาน สังคมจิตวิทยา ประชากร การศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสื่อมวลชนต่อความมั่นคง รวมทั้งแนวคิดในเรื่องความมั่นคงมนุษย์

- สามารถปรับเนื้อหาในวิชาให้ทันสมัยได้

วิชา บศ.6105 รูปแบบของภัยคุกคาม (Alternative Threats) เนื้อหาวิชาจะเป็นการศึกษาต้นเหตุสำคัญของความขัดแย้งและสงครามในปัจจุบัน ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ การก่อความไม่สงบ การสงครามกองโจร การก่อการร้าย ภัยคุกคามต่อสภาพสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของโลก ปัญหาด้านความมั่นคงของภูมิภาคและของโลก ภายหลังยุคสงครามเย็นและการขยายฐานอำนาจของสหรัฐฯ เข้าไปในภูมิภาคต่างๆ ของโลก การเปลี่ยนเป็นมหาอำนาจใหม่ของจีนและอินเดียในอนาคต ปัญหาภัยคุกคามจากความขัดแย้งในความเชื่อทางศาสนา และระบบโลกาภิวัตน์

- สามารถปรับเนื้อหาเช่นเพิ่ม เนื้อหา cyber warfare, hybrid warfare ฯลฯ

2. ปรับเป็นกลุ่มวิชาย่อย ดังที่หลักสูตร ศศ.ม.ได้เคยดำเนินการเมื่อสมัยก่อน(เดิมแบ่งเป็นกลุ่มความมั่นคง และกลุ่มสังคม โดยกลุ่มความมั่นคงจะเรียนวิชาเลือกด้านความมั่นคง ส่วนกลุ่มสังคมจะเรียนวิชาเลือกด้านสังคมวิทยา เกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์) โดยสามารถแยกเป็นกลุ่มย่อยวิชาเลือกความมั่นคง(ทั่วไป) และกลุ่มย่อยวิชาเลือกความมั่นคงไซเบอร์ ซึ่งจะมีความแตกต่างกันในส่วนของวิชาเลือก ทั้งนี้ รร.สธ.ทบ.สามารถดำเนินการเลือกเปิดกลุ่มย่อยวิชาเลือกตาม trend ที่มีอยู่ในระยยะเวลานั้นๆ เพื่อตอบสนองกับความต้องการของนักศึกษา

บทที่ 3

บทอภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยในบทที่ 2 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร ศศ.ม.(ความมั่นคงศึกษา) โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรปี 2560

ผลการวิจัยพบว่า

- แนวคิดและปรัชญาในการจัดการศึกษา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีความเหมาะสมและครอบคลุมการจัดการศึกษาทั้งหมดของหลักสูตรฯ โครงสร้างของหลักสูตร แผน ก(2) ประกอบด้วยหมวดวิชาพื้นฐาน 9 หน่วยกิต หมวดวิชาบังคับ 12 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือก 6 หน่วยกิต วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ 12 หน่วยกิต ซึ่งจำนวนหน่วยกิตนั้นมีความเหมาะสมแล้ว สำหรับเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาพื้นฐาน จะประกอบไปด้วยวิชาระเบียบวิธีวิจัย, ความมั่นคงศึกษา, สัมมนาปัญหาความมั่นคง จำนวนสามวิชา วิชาละสามหน่วยกิต ในหมวดวิชาบังคับ จะประกอบไปด้วยวิชาความมั่นคงและยุทธศาสตร์, เสนาธิการกิจ, ผู้นำและการบริหารเพื่อความมั่นคง, การปฏิบัติการพิเศษ (สำหรับบุคคลทั่วไปจะเป็นวิชาภัยคุกคามรูปแบบใหม่กับความมั่นคงของชาติ, การก่อการร้ายกับปัญหาความมั่นคงของโลก, ความร่วมมือด้านความมั่นคงในกลุ่มประเทศอาเซียนและเอเชีย-แปซิฟิก, การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือการสงคราม ซึ่งในรายวิชานั้น อาจารย์ผู้สอนได้มีการอัปเดตข้อมูลในการสอนโดยตลอด ทำให้มีความทันสมัย ในหมวดวิชาเลือก จะประกอบไปด้วยวิชาต่างๆ ซึ่งจะจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาเรียน 2 วิชา (จากวิชาเลือกทั้งหมดจำนวน 35 วิชา) โดยสามารถเลือกวิชาเลือกให้เหมาะสมกับยุคสมัยได้ ทำให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และผู้เรียนสามารถนำไปใช้ต่อวิชาชีพได้

- อาจารย์ที่มาบรรยายเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิ มีชื่อเสียง มีความรู้ด้านนั้นๆ อย่างลึกซึ้ง รวมทั้งมีประสบการณ์ในการสอน มีเทคนิคการบรรยายที่เหมาะสม ส่วนนักศึกษานั้น จะมีการสอบคัดเลือก ทำให้ได้นักศึกษาที่มีความรู้พื้นฐานที่เพียงพอต่อการศึกษาในหลักสูตร สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น เช่น ห้องสมุด มีหนังสือจำนวนมาก และมีงบประมาณใน

การจัดซื้อหนังสือใหม่ๆ ทุกปี ทำให้นักศึกษาสามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้นอกเหนือจากการศึกษาในชั้นเรียน รวมถึงมีระบบการสืบค้นที่ทันสมัย สำหรับเอกสารประกอบการเรียนการสอน ได้มีการแจกจ่ายให้นักศึกษาอย่างเพียงพอ และในบางครั้งเพื่อเป็นการปฏิบัติตามนโยบายลดภาระตาดช จะมีการส่งไฟล์ให้นักศึกษาไปศึกษาก่อนล่วงหน้า และในชั้นเรียนสามารถเปิดดูจากโน้ตบุ๊กได้ สำหรับขนาดของห้องเรียนมีความเหมาะสม ไม่นั่นจนเกินไป และสื่อการสอนที่มีความทันสมัยทำให้นักศึกษาได้รับการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

- กระบวนการเรียนการสอน มีการกำหนดตารางเรียนล่วงหน้าอย่างชัดเจน ทำให้นักศึกษาสามารถจัดตารางเวลาของตนเองได้ รวมทั้งการจัดลำดับวิชาที่สอนในแต่ละครั้ง ทำให้มีความต่อเนื่องของการเรียนการสอนทำให้นักศึกษามีความเข้าใจในเนื้อหาวิชา และยังมีกิจกรรมสำหรับนักศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ทำให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้วิชาที่ได้ศึกษามาในห้องเรียนได้ อีกทั้งยังมีการจัดการศึกษาดูงานเพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง ส่วนการวัดและประเมินผลนั้นมีการวัดและประเมินผลอย่างโปร่งใส

- ผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งเป็นผลผลิตของหลักสูตร จะเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในสายงานตนเอง รวมถึงการบริหารงานเพิ่มมากขึ้น มีความรอบรู้ในด้านความมั่นคงของชาติ สามารถรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ สามารถใช้ความคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ (critical thinking) มีความสามารถในการสังเคราะห์ข้อมูล สามารถให้ข้อเสนอแนะที่ผ่านการวิเคราะห์ มีเจตคติที่ดีต่องานที่ทำ มุ่งมั่นต่องานที่รับผิดชอบ กระตือรือร้นในการทำงาน กล้าเสนอความเห็นอย่างตรงไปตรงมา มีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ มีความกล้าหาญ เสียสละในการทำงานเพื่อส่วนรวม มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจที่กองทัพมอบหมาย มีทักษะและสามารถแก้ปัญหาในการทำงานอย่างเป็นระบบ มีทักษะในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองจากสิ่งที่ได้ศึกษาในระดับปริญญาโทสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม ถูกต้อง

2. นโยบายด้านการศึกษากองทัพบกและกรมยุทธศึกษาทหารบก ทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อหลักสูตร ศศ.ม. (ความมั่นคงศึกษา) โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรปี 2560

ผลการวิจัยพบว่า

- นโยบายด้านการศึกษาของกองทัพบก และกรมยุทธศึกษาทหารบกอยู่ภายใต้กรอบแผนพัฒนากองทัพบกปี 2560-2564 ด้านความพร้อมรบ ในเรื่องการฝึกศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนากำลังพลของกองทัพบกให้มีขีดความสามารถ โดยที่วัตถุประสงค์ของนโยบายการศึกษาของกองทัพบกปี 2560-2564 มีวัตถุประสงค์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปริญญาโท ก็คือเพื่อให้กำลังพลมีความรู้ทั้งวิชาการทหาร และวิชาต่างๆ นอกเหนือจากวิชาทหารอันเป็นผลให้กำลังพลได้รับการพัฒนาทางความคิด มีความรู้ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางวิทยาการ เพื่อจะได้นำความรู้มาใช้ประโยชน์สูงสุดต่อกองทัพบก รวมถึงเพื่อเป็นการปลูกฝังให้กำลังพลมีลักษณะความเป็นผู้นำ มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติและปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของศีลธรรมอันดีงาม ตลอดจนมีอุดมการณ์รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมทั้งมีศรัทธาและยึดมั่นต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

- สำหรับทฤษฎีหลักสูตรที่ดีสามารถนำ CIPP Model ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ประเมินผลที่เป็นระบบที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และสอดคล้องกันระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญ 4 ด้าน ดังนี้คือ 1. ด้านบริบท (Context: C) คือ การวิเคราะห์ประเมินแนวคิดและปรัชญาในการจัดการศึกษา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาวิชาของหลักสูตร จำนวนหน่วยกิต ความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และผู้เรียนสามารถนำไปใช้ต่อวิชาชีพได้ 2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input: I) คือ การวิเคราะห์ประเมินปัจจัยต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตร เพื่อนำมาพิจารณาถึงความเหมาะสม และการมีทรัพยากรที่เพียงพอ ได้แก่ อาจารย์ นักศึกษา ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนการสอน เช่น อาหาร สถานที่ ห้องเรียน ห้องสมุด ตำราเรียน สื่อการเรียนการสอน เจ้าหน้าที่ งบประมาณ 3. ด้านกระบวนการ (Process: P) คือ การวิเคราะห์ประเมินกระบวนการ การนำหลักสูตรไปใช้ และการหาข้อบกพร่องของกระบวนการเพื่อแก้ไขและพัฒนางานต่างๆ ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การ

จัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การสัมมนาหลักสูตร การบริการทางวิชาการ วิธีการสอน งานทางด้านทะเบียนนักศึกษา เกณฑ์การให้คะแนน การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน 4. ด้านผลผลิต (Product: P) คือ การวิเคราะห์ประเมินคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาในด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ว่าผลผลิตที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ได้แก่ คุณลักษณะทั่วไป คุณสมบัติเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ ความสามารถเฉพาะวิชาชีพ เจตคติต่อหลักสูตร การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีคุณธรรม ความรับผิดชอบ และการนำองค์ความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน

- สภาพแวดล้อมภายนอกนั้น ทางผู้วิจัยได้ใช้ PMESII ในการวิเคราะห์ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าสถานการณ์โลกในปัจจุบันในด้านต่างๆ คือ การเมือง, การทหาร, เศรษฐกิจ, สังคม, โครงสร้างพื้นฐาน และข้อมูลข่าวสาร นั้น จากบทที่ 2 จะเห็นได้ว่าสถานการณ์ต่างๆ ในปัจจุบัน มีความผันผวน, ไม่แน่นอน, สลับซับซ้อน และมีความคลุมเครือ (VUCA) ส่งผลทำให้ในปัจจุบันความรู้ด้านความมั่นคงได้มีวิวัฒนาการ มีองค์ความรู้ใหม่ๆ เช่น hybrid warfare, cyber warfare, information operation etc ทำให้หลักสูตรมีความจำเป็นที่ต้องปรับเปลี่ยนเนื้อหาวิชาตามสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไป

3. แนวทางการพัฒนาหลักสูตร ศศ.ม.(ความมั่นคงศึกษา) สามารถดำเนินการได้สองแนวทางคือ 1. ปรับเนื้อหาในของวิชาที่ทำการเรียนการสอนให้มีความทันสมัย ครอบคลุมกับวิทยาการใหม่ๆ ซึ่งอาจารย์ผู้สอนจะทำการปรับปรุงเนื้อหาอยู่แล้ว และ 2. เพิ่มทางเลือกให้นักศึกษาโดยการเพิ่มกลุ่มย่อยในวิชาที่อยู่ในความสนใจในปัจจุบัน ซึ่งในปัจจุบันมหาวิทยาลัยต่างๆ มีการหันมาเปิดหลักสูตรปริญญาโทเกี่ยวกับความมั่นคงกันมากมาย แต่มุ่งเน้นไปทางด้านไซเบอร์ซีเคียวริตี้ (cyber security)

เปรียบเทียบหลักสูตรปริญญาโทที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของมหาวิทยาลัยอื่นๆ

ผู้วิจัยจึงได้สืบค้นข้อมูลจากข้อมูลออนไลน์ เกี่ยวกับหลักสูตรปริญญาโทด้านความมั่นคง จึงนำเสนอข้อมูลเพื่อประกอบแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของ รร.สธ.ทบ.ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยบูรพา เปิดสอนระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา ยุทธศาสตร์และความมั่นคง (หลักสูตรปี 2559)

2. มหาวิทยาลัยมหิดล เปิดสอนระดับปริญญาโท

2.1 หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาความมั่นคงไซเบอร์และการประกันสารสนเทศ

2.2 หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีที่เหมาะสมและนวัตกรรมเพื่อความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม

3. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA) เปิดสอนระดับปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการความเสี่ยงความมั่นคงทางไซเบอร์

4. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร เปิดสอนระดับปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ โดยแบ่งเป็น 2 แขนงคือ แขนงวิศวกรรมความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ และแขนงการจัดการความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์

5. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เปิดสอนระดับปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเครือข่ายและความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2562)

6. มหาวิทยาลัยรังสิต เปิดสอนระดับปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์

7. โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช เปิดสอนระดับปริญญาโท หลักสูตรปริญญาโทเทคโนโลยีป้องกันประเทศ

จากหลักสูตรต่างๆ ที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่จะเน้นไปในด้านความมั่นคงไซเบอร์ ซึ่งเป็นแนวโน้มในอนาคต หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ความมั่นคงศึกษา) อาจเพิ่มวิชาเลือกด้านความมั่นคงไซเบอร์ (cyber security) ให้นักศึกษาแยกเป็นอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งหลักสูตร ศศ.ม.(ความมั่นคงศึกษา) เคยแบ่งกลุ่มย่อยเป็นสองกลุ่มคือกลุ่มความมั่นคงและกลุ่มสังคม โดยในปัจจุบันหากต้องการเพิ่มทางเลือกด้านความมั่นคงไซเบอร์ให้นักศึกษาเพื่อทันต่อวิทยาการสมัยใหม่ๆ ควรทำการเพิ่มกลุ่มย่อยให้นักศึกษา

บทที่ 4

บทสรุป

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกปัจจุบัน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์(globalization) ส่งผลให้ภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติมีความหลากหลาย และรุนแรงเพิ่มขึ้น การจัดทำหลักสูตรด้านความมั่นคงนั้น จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงพัฒนาให้ก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆของโลก เพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์ เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสภาพการจัดการสอนหลักสูตร ศศ.ม.(ความมั่นคงศึกษา) ปัจจุบันตามรูปแบบ CIPP MODEL ทำให้ทราบว่าด้านต่างๆ คือ Context, Input, Process และ Product มีการดำเนินการอย่างไร รวมถึงนโยบายผู้บังคับบัญชา หรือหน่วยเหนือที่เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตร ศศ.ม.(ความมั่นคงศึกษา) ซึ่งทำให้ได้แนวทางการพัฒนาหลักสูตร ศศ.ม.ฯ ดังนี้คือ

1. ปรับเนื้อหาของวิชาที่ทำการเรียนการสอนให้มีความทันสมัย ครอบคลุมกับวิทยาการใหม่ๆ

วิชาในหลักสูตรฯ นั้นอาจารย์ผู้สอนสามารถทำการเพิ่มเติม ปรับปรุง พัฒนา เนื้อหาให้มีความทันสมัยได้โดยตลอด เช่นการยกตัวอย่างของสถานการณ์ต่างๆ เช่นวิกฤติโควิด-19 ที่มีผลกับความมั่นคงของทุกประเทศและของโลก หรือสถานการณ์ในประเทศเมียนมาร์ที่อาจส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเนื่องจากอาจมีผู้อพยพข้ามแนวชายแดนมา รวมทั้งไทยอาจต้องมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาของประเทศเมียนมาร์โดยใช้กลไกการพูดคุยในอาเซียน ฯลฯ ซึ่งทั้งหลายทั้งปวงย่อมเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทั้งสิ้น โดยที่อาจารย์จะใช้ทฤษฎีหรือหลักการต่างๆ อธิบาย ซึ่งตัวอย่างวิกฤติโควิด-19 ก็อยู่ในส่วนภัยคุกคามรูปแบบใหม่คือโรคระบาด ทั้งนี้ นักศึกษาก็จะได้ศึกษาเกี่ยวกับภัยคุกคามทั้งรูปแบบใหม่และรูปแบบดั้งเดิมอยู่แล้ว ในวิชารูปแบบของภัยคุกคาม(Alternative Threat) ที่ได้กล่าวถึงภัยคุกคามในรูปแบบต่างๆ

การนำสถานการณ์ปัจจุบันมาเป็นกรณีตัวอย่างให้นักศึกษาคิดวิเคราะห์ จะทำให้นักศึกษามองเห็นภาพและต้องวิเคราะห์เองหรือต้องหาข้อมูลดิบเพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์เอง

เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ จึงอาจมีผู้วิเคราะห์ไว้มาก ทำให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะในการวิเคราะห์สังเคราะห์ได้ดียิ่งขึ้น

2. เพิ่มทางเลือกให้นักศึกษาโดยการเพิ่มกลุ่มย่อยในวิชาที่อยู่ในความสนใจ

ในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยต่างๆ มีการหันมาเปิดหลักสูตรปริญญาโทเกี่ยวกับความมั่นคงกันมากมาย แต่มุ่งเน้นไปทางด้านไซเบอร์ซีเคียวริตี้ (cyber security) ซึ่งหาก รร.สธ.ทบ.มีความต้องการที่จะตอบสนองกับความต้องการของตลาดที่มีความสนใจเกี่ยวกับด้านไซเบอร์มากขึ้น อาจเพิ่มทางเลือกให้นักศึกษาโดยการเพิ่มกลุ่มย่อยในการศึกษา ดังที่หลักสูตร ศศ.ม.๑ ได้เคยปฏิบัติมาในห้วงก่อน คือแบ่งเป็นกลุ่มความมั่นคง และกลุ่มสังคม โดยที่กลุ่มความมั่นคงจะเน้นด้านความมั่นคง และกลุ่มสังคมจะมีการเรียนการสอนเกี่ยวกับสังคมวิทยา พฤติกรรมมนุษย์ ทั้งนี้ รร.สธ.ทบ.สามารถเพิ่มกลุ่มย่อยกลุ่มไซเบอร์ซีเคียวริตี้ได้ โดยมีการเรียนการสอนในวิชาเลือกที่แยกตามกลุ่มย่อย ส่วนวิชาหลักก็จะศึกษาร่วมกันทั้งหมด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเชิงปริมาณ โดยการทำแบบสอบถามถึงความต้องการของนักศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะทำให้สามารถปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรได้ตรงกับความต้องการของผู้ที่จะเข้ารับการศึกษได้ รวมถึงควรมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาด้านความมั่นคงมาร่วม focus group เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของหลักสูตร
2. ควรมีการวิจัยถึงปัจจัยที่ทำให้มีผู้จบการศึกษาหลักสูตร ศศ.ม.(ความมั่นคงศึกษา) รร.สธ.ทบ.น้อย ว่ามีสาเหตุมาจากอะไรและมีแนวทางแก้ไขอย่างไร
3. ควรมีการวิจัยถึงแนวทางในการศึกษาเนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 ว่าสามารถทำการเรียนการสอนผ่าน cyber classroom หรือ course on demand เพื่อให้นักศึกษาสามารถเข้ามาศึกษาได้ตลอดเวลา

เอกสารอ้างอิง

- โกสินทร์ รังสียาพันธ์.(2526).“ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร”,สารพัฒนาหลักสูตร.6(72) : 35.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อัสสัมชัญ.
- นโยบายการศึกษาของทบ. พ.ศ. 2560 – 2564
- ผลกระทบมิติสังคมไทยจาก COVID-19 | คิดอนาคต (bangkokbiznews.com) สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/650293>
- แผนพัฒนา ทบ. ปี 2560 – 2564 ด้านความพร้อมรบ ในเรื่องการฝึกศึกษา
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 และ ฉบับที่ 4 พ.ศ.2562
- ไพชรินทร์ ศิริสมพันธ์. (2548). การประเมินหลักสูตร ศศ.ม.(การทหาร) พ.ศ.2544 ของ รร.สธ.ทบ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(การทหาร). กรุงเทพฯ : สบศ.รร.สธ.ทบ.
- ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)
- สถานการณ์ความมั่นคงระหว่างประเทศภายหลังการระบาดของไวรัส COVID-19 – สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (nsc.go.th). สืบค้นจาก <http://www.nsc.go.th/?p=6974>
- อนงค์นาฏ ระหงษ์. (2547). การประเมินหลักสูตรโรงเรียนนายทหารอากาศอาวุโส สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Stufflebeam, D. L., G.F. Madaus & M.S. Scriven. (1971). Education Evaluation and Decision Making. Illinois : peacock.
- Taba. (1962). Curriculum Development : Theory and Practice. New York : Harcourt Brace and World.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ พันเอก ดุษฎี สุทธิวิวัฒน์ฤเบศร์

วัน เดือน ปี เกิด 17 ตุลาคม 2515

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ.2534	ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหอวัง
พ.ศ.2537	ศิลปศาสตร์บัณฑิต(ศศ.บ.) มศว.ประสานมิตร
พ.ศ.2549	หลักสูตรหลักประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ 84

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2537 - 2540	ภัณฑารักษ์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนการกำลังสำรอง กรมการกำลังสำรองทหารบก
พ.ศ.2540 - 2548	ประจำแผนก หน่วยบัญชาการกำลังสำรอง
พ.ศ.2548 - 2549	ประจำ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง
พ.ศ.2550 - 2551	ประจำแผนก ศูนย์การบินทหารบก
พ.ศ.2552 - 2557	หัวหน้าแผนก โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
พ.ศ.2557 - 2564	หัวหน้ากอง โรงเรียนเสนาธิการทหารบก

ราชการสนาม

พ.ศ.2546	กองกำลัง 972/7 ไทยติมอร์ตะวันออก
พ.ศ.2561 - 2562	ศูนย์ประเมินผล กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค 4 ส่วนหน้า

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ.2557 - 2564	หัวหน้ากอง โรงเรียนเสนาธิการทหารบก

